

Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger

Veileder til lov og forskrift

Først publisert: 30. juni 2023

Siste faglige endring: 19. juni 2025

KAPITTEL 2

Miljø- og helsekrav til virksomheter § 4

Siste faglige endring: 19. juni 2025

Regelverk (lov eller forskrift)

§ 4 Helsemessig tilfredsstillende virksomhet

§ 4. Helsemessig tilfredsstillende virksomhet

Virksomheten skal drives på en helsemessig tilfredsstillende måte. Virksomhetens fysiske miljø skal være forsvarlig ut fra en vurdering av faktorer i miljøet som kan påvirke barns og elevers helse, trivsel, lek og læring. Dersom forhold knyttet til enkeltfaktorer i miljøet avviker fra faglige normer må virksomheten kunne dokumentere at det fysiske miljøet likevel er tilfredsstillende. Virksomhetens lokaler og uteområder skal være utformet slik at de fremmer helse, trivsel, lek og læring for alle barn og elever. Behovene til barn og elever med funksjonsnedsettelse skal ivaretas. Lokaler og uteområder skal kunne dekke behov for aktivitet og hvile, og forebygge sykdom, skader, ulykker, overgrep og andre alvorlige hendelser.

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 4

Virksomheten må sikre at miljøet som helhet er forsvarlig og følge med på, og rette opp i, forhold som ikke er helsemessig tilfredsstillende. Kravet til helsemessig tilfredsstillende drift er en rettslig standard, som betyr at bestemmelsen viser til faglige normer som gjelder på det aktuelle området, for eksempel [Anbefalte faglige normer for inneklima](#), [Folkehelseinstituttets rapport 2015:1 \(fhi.no\)](#) og [Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen](#).

For barn og elevers helse og trivsel er miljøet som helhet viktig. Flere negative miljøfaktorer kan samlet gi større risiko for negative konsekvenser for helse og trivsel enn enkeltfaktorer hver for seg. Kravet til forsvarlig miljø knyttes til virkningen av miljøet på alle barn og elevers helse, trivsel, lek og læring.

Virksomheten kan oppfylle kravene i forskriften på ulike måter. Avbøtende tiltak kan bidra til at kravene i forskrift er oppfylt, selv om faglige normer avvikes. Dersom forhold knyttet til enkeltfaktorer i miljøet avviker fra faglige normer, må virksomheten kunne dokumentere at miljøet likevel er forsvarlig.

Utformingen av lokaler og uteområder må også ivareta de konkrete kravene til miljø og helse i [forskriftens kapittel 2](#). Utformingen må vurderes konkret, og vil avhenge av type virksomhet.

Fysisk aktivitet og hvile

Lokaler og uteområder skal utformes slik at de dekker behov for helsefremmende og allsidige aktiviteter, men også rolige aktiviteter og hvile. For virksomheter som tar imot barn med behov for søvn må det tilrettelegges for søvn enten innendørs eller utendørs. Alle barn og elever anbefales å være regelmessig og tilstrekkelig aktive, og redusere stillesitting og tiden i ro, i henhold til Helsedirektoratets [faglige råd om fysisk aktivitet og stillesitting](#). Det følger blant annet av rådene at:

alle bør gis sikre og like muligheter til å delta i fysisk aktivitet

regelmessige økter med aktivitet i løpet av barnehage og skoledagen er viktig for å redusere tiden i ro og å skape balanse mellom stillesitting og fysisk aktivitet

tid i ro kan være aktiviteter der man sitter eller ligger i våken tilstand, og beveger seg i liten grad

spesiell oppmerksomhet bør rettes mot passiv skjermtid, men begrensninger av skjermtid bør ikke gå ut over pedagogisk bruk av digitale læremidler til skolearbeid

Behovene til barn og elever med funksjonsnedsettelse skal ivaretas

Virksomhetens lokaler og uteområder skal fremme helse, trivsel, lek og læring for alle barna. Lokalene og uteområdene må utformes og tilrettelegges på en slik måte at de kan brukes av alle elever og barn, uavhengig av funksjonsevne.

Nye barnehager og skoler eller barnehager og skoler som renoveres skal være universelt utformet. Eksisterende barnehager og skoler bør starte arbeidet med tilrettelegging av både av ute- og inneområdene så snart de blir kjent med at et barn med funksjonsnedsettelse skal starte.

En funksjonsnedsettelse viser til tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner. Dette kan eksempelvis dreie seg om nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv funksjon eller ulike funksjonsnedsettelser pga. allergi, hjerte- eller lungesykdommer jfr [Barne- og familiedirektoratets \(Bufdir\) oversikt over begreper om funksjonsnedsettelse](#).

Se ellers:

[Utdanningsdirektoratets veiledning om universell utforming av barnehage- og skolebygg \(udir.no\)](#)

[Bufdirs informasjon om universell utforming A-B-C \(bufdir.no\)](#)

[Universell Utforming AS' veileder om universell utforming av uteområder \(PDF, universellutforming.no\)](#)

Utforming av uteområder

Det er viktig med god tilgang til uteområder med variert innhold og funksjoner tilpasset alle, ulike aldersgrupper og funksjonsnivåer. Barn og elever oppholder seg store deler av dagen i barnehagen eller på skolen, og en god del av aktiviteten foregår ute. Uteområdene er et fristed og en arena for lek, fysisk aktivitet og motorisk utvikling. God utforming av uteområdene kan bidra til å motvirke inaktivitet og stillesitting og dermed også til å bedre barns og elevers helse. Siden barnehager og skoler er arenaer som treffer de fleste barn og unge kan gode uteområder bidra til å redusere sosial ulikhet i helse.

Uteområder i barnehager og skoler fungerer i mange tilfeller også som møteplass og arenaer for lek og aktivitet i nærmiljøet, noe som bør tas hensyn til i vurderingen av utformingen av uteområdet.

[Byggteknisk forskrift § 8-3 \(lovdata.no\)](#) regulerer krav til uteoppholdsareal ved oppføring av bygninger. Byggteknisk forskrift stiller krav om følgende:

Uteoppholdsarealer skal etter sin funksjon være egnet for rekreasjon, lek og aktiviteter for ulike aldersgrupper.

Uteoppholdsarealer skal plasseres og utformes slik at det oppnås god kvalitet med hensyn til sol- og lysforhold, støy- og annen miljøbelastning.

Uteoppholdsarealer skal utformes slik at personer ikke utsettes for farer, herunder lekearealer skal avskjermes mot trafikk.

nivåforskjeller skal sikres slik at fallskader forebygges.

sikring av eventuelle basseng, brønn eller lignende.

Krav om universell utforming.

I planleggingen av uteområder, herunder [valg av beliggenhet \(se § 5\)](#) for barnehager og skoler bør det også tas hensyn til:

Naturelementer og variert terreng

Uteområdet bør omfatte naturområder eller naturelementer, som viktige bidrag for rekreasjon, allsidig aktivitet, lek og læring. Vegetasjon er viktig for å ivareta skygge og motvirke helseskadelig UV-stråling, og kan også bidra til å dempe støy og absorbere luftforurensning.

Mangfoldig bruk og tilgjengelighet for alle

Uteområdene bør invitere til samhandling, fysisk og sosial aktivitet, rekreasjon og hvile med varierte funksjoner tilpasset alle.

Uteområdene bør stimulere til varierte egenorganiserte og organiserte aktiviteter for alle, herunder ulike aldersgrupper og funksjonsnivå.

Uteområdene må være utformet slik at de sikrer tilgjengelighet for alle.

Trafikksikre omgivelser

Sørge for trafikksikre omgivelser og trygg adkomst.

Hjertesone er et samarbeid mellom mange aktører som alle ønsker å fremme barns trygghet, sikkerhet og helse på skoleveien, se [Hjertesone – tryggere skolevei hos Trygg Trafikk](#).

Innendørs arealnormer for skoler

Hva som er tilstrekkelig innendørs areal, må vurderes konkret. Det må tas hensyn til rommenes utforming, møblering og ventilasjonsforhold. Læringsarealet til en klasse/elevgruppe skal kunne legge til rette for varierte arbeidsformer og nødvendig utstyr til undervisning.

Klasserom/hovedrom bør være 2,5 kvadratmeter pr. elev, med mindre klassen disponerer tilleggsarealer i nærheten av klasserommet/hovedrommet. Areal for ansatte kommer i tillegg til arealnormen pr. elev, [se veiledning fra Arbeidstilsynet](#). Når en klasse/elevgruppe disponerer tilleggsarealer (grupperom, formidlingsrom eller andre rom) i nærheten av klasserommet/hovedrommet, kan klasserommet/hovedrommet planlegges etter en arealnorm på minimum 2 kvadratmeter pr. elev. Så lenge inn klimaet er tilfredsstillende og aktiviteten i rommet er tilpasset, kan elevtallet i enkeltrom (som for eksempel formidlingsrom og auditorier) være høyere enn normen på 2 kvadratmeter pr. elev tilsier.

Utendørs arealnormer for skoler

Forskriften stiller krav til utformingen av uteområder. Kravet til helsefremmende uteområder forutsetter at uteområdet har en viss størrelse for å få plass til kvaliteter i utformingen, som naturelementer, variert terreng m.v. for å sikre mangfoldig bruk og forhindre slitasje. Gjeldende anbefaling er 50 m² per barn.

Utendørs arealnормer for skoler, utforming av uteområder og bruk av kompensierende tiltak i barnehager og skoler er under revisjon og vurderes på bakgrunn av oppdatert kunnskapsgrunnlag. [Les mer under metode og prosess.](#)

Arealnormer i barnehager

Barnehagens fysiske omgivelser må ha kvaliteter som stimulerer motorisk utvikling gjennom lek og fysisk utfoldelse, og som samtidig er trygge for barn i ulike aldersgrupper. Uteområdene må derfor være egnet, både i utforming og størrelse, for variert lek og utfoldelse under trygge forhold.

Veiledende norm for barns lekeareal inne er 4 kvadratmeter netto per barn over tre år og om lag 1/3 mer (ca. 5,3 kvadratmeter) per barn under tre år. Utearealet i barnehagen bør være om lag seks ganger så stort som leke- og oppholdsarealet inne. Normen har Kunnskapsdepartementet gitt i [rundskriv F-08-06 Barnehageloven med forskrifter og Kunnskapsdepartementets merknader \(udir.no\)](#).

Uteområdet bør minst være seks ganger så stort som innearealene. Det vil si ca. 24 kvadratmeter for barn over 3 år og 33 kvadratmeter under 3 år. Det er områder for barns lek som inkluderes. Områder til for eksempel boder/skur for oppbevaring av leker og sykkelstativ kommer i tillegg. Det må samtidig være mulighet for barn å sove ute uten at det kommer i konflikt med barn som leker.

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet [Veiledning for utforming av barnehagens utearealer \(regjeringen.no\)](#).

Særlig om sol og skyggeforhold

Ultrafiolett stråling fra sola kan gi oss betydelige helseskader, og hudkreft er den mest alvorlige. Denne kreftformen kan forebygges, likevel får stadig flere mennesker hudkreft. Solforbrenninger, spesielt i barneårene, kan øke risikoen for å få hudkreft senere i livet. Les om [sol og solarium \(dsa.no\)](#). Uteområdene bør derfor ha både sol- og skyggesteder. I tillegg bør det innføres tiltak som forebygger for mye UV-eksponering for barna.

Se veiledning fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet om tiltak: [Solbeskyttelse i skoler og barnehager \(dsa.no\)](#).

Særlig om utendørs luftforurensing

Grenseverdier for utendørs luftkvalitet er forskriftsfestet i [forurensningsforskriften del 3 \(lovdata.no\)](#) om lokal luftkvalitet. I vurdering av utendørs luftforurensning kan [luftkvalitetskriteriene \(fhi.no\)](#) benyttes. Disse er beskrevet for en rekke komponenter, og er satt slik at de skal beskytte de fleste, også sårbare barn, mot negative helseeffekter. Barnehager og skoler i områder med mulig eller kjent risiko for moderat til svært høy luftforurensning bør vurdere rutiner for å følge med på [varslingstjenesten for lokal luftkvalitet \(miljodirektoratet.no\)](#), som del av virksomhetens internkontroll.

Varslingstjenesten oppdateres daglig og inneholder blant annet råd og veiledning for kommuner i arbeidet med lokal luftkvalitet. Det er knyttet helseråd til de ulike

forurensningsklassene, og det gis spesifikke helseråd for barn og spesielt barn i sårbare grupper.

Mer veiledning om utendørs luftforurensning kan finnes på Miljødirektoratets [nettsider om luftkvalitet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/nettsider/om-luftkvalitet).

Tobakksbruk

Tobakksbruk er forbudt i barnehagers og skolars lokaler og på uteområdene jf [tobakkskadelovens §§ 26 og 27 \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1). Ansatte i barnehager og skoler kan ikke bruke tobakk når de er på jobb. Elever ved grunnskoler og videregående skoler skal være tobakksfrie i skoletiden.

[Les mer om tobakksforbud i barnehager og skoler.](#)

Rettslig grunnlag

[Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1)

[Byggteknisk forskrift § 8-3 \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1)

[Forurensningsforskriften del 3 \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1)

[Rundskriv F-08-06 Barnehageloven med forskrifter og Kunnskapsdepartementets merknader \(udir.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1)

[Tobakkskadeloven \(lovdata.no\)](https://lovdata.no/for/publ/lov/2018-06-20-1)

Regelverk (lov eller forskrift)

Skolens uteområde bør utformes med et variert innhold (HØRINGSUTKAST)

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Variasjon i arealdekke

Det bør kombineres ulike underlag som gress, sand, grus, asfalt, gummiunderlag og naturmark for å stimulere til ulike typer lek og aktivitet.

Naturelementer

Naturlige elementer som trær, busker, steiner og terrengvariasjoner bør integreres og bevares. Dette gir skygge, skaper rom, inviterer til utforskning og støtter motorisk utvikling.

Soner og funksjoner

Det bør etableres ulike soner for ulike behov:

Aktive soner: Tilrettelagt for fysisk utfoldelse med f.eks. klatrestativ, balanseelementer, husker, ballområder.

Rolige soner: Områder for sosialt samvær, hvile eller for å trekke seg tilbake, gjerne skjermet med vegetasjon eller møblering.

Sosiale møteplasser: Amfi, sittegrupper, bål plass.

Læringssoner: Områder egnet for utendørs undervisning, f.eks. skolehage, utforskningsområder med naturmaterialer.

Utforming og tilpasning

Utforming av uteområdene med store flater som kan brukes til få aktiviteter bør unngås. Det er bedre med mellomstore rom eller soner som har gode forbindelser med hverandre, og som ikke er for funksjonsbestemte. Små og mellomstore rom eller soner fremmer variert bruk. Tilpass innhold og funksjoner til ulike aldersgrupper og funksjonsnivåer.

Begrunnelse

Forskriftens krav (§4) om at uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring oppnås best gjennom et variert og gjennomtenkt utformet uteområde. God utforming legger til rette for de mange rollene uteområdet skal fylle: en arena for fysisk aktivitet og lek, sosialt samvær, undervisning og kontakt med natur. En bevisst utforming kan stimulere til fysisk aktivitet, som er viktig for barns utvikling, helse, og skoleprestasjoner, og utgjøre en betydelig andel av anbefalt daglig aktivitet. Videre er uteområdet en viktig pedagogisk ressurs i en stadig mer praktisk og utforskende skole, og tilgang til varierte naturelementer har vist seg å ha positive effekter på barns konsentrasjon og aktivitetsnivå.

Kunnskapsoppsummeringen (NMBU, 2019) viser at variert innhold og utforming har stor betydning. Mange nok og varierte funksjoner innbyr til allsidig bruk der flere kan delta. God tilgang på ulike fysiske elementer og areal typer/dekker bidrar til økt bruk, økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet. Studier indikerer at mange og små nisjer fremfor få, store og funksjonsbestemte arealer, samt innslag av natur, bidrar til flere aktivitetstyper og appellerer bredere, uavhengig av kjønn. Store funksjonsbaserte flater kan virke ekskluderende og begrense mangfoldet. Variasjon i terreng og naturelementer er viktig for motorisk utvikling, kreativ lek og gir nødvendig skygge. Kartleggingsrapporten (NINA, 2025) viser at skoler med mindre arealer ofte har en høyere andel harde, ensartede flater og mindre natur. Rapporten understreker viktigheten av bevisst utforming for å sikre kvalitet, spesielt ved begrenset areal, slik at uteområdet kan fylle sin rolle som en helsefremmende og pedagogisk arena.

Referanser

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven). (LOV-2011-06-24-29)

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger (FOR-2023-06-09-867).

Thorén, K.H., Nordbø, E.C.A., Nordh, H., & Ottesen, I.Ø. 2019. Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen. NMBU, Fakultet for landskap og samfunn. Nordbø, E.C., Venter, Z.S., Ulset, V.S., Figari, H., Hansen, J., Korkou, M. & Scott, S. 2025. Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler. NINA Rapport 2551.

Regelverk (lov eller forskrift)

Skolens uteområde bør ha en minimumsnorm på 30 m² per elev – det bør avsettes 50 m² per elev i rurale områder og minimum 30 m² per elev i urbane områder (HØRINGSUTKAST)

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Definisjon av areal

Anbefalingen gjelder netto tilgjengelig bruksareal for elevene, det vil si tomtens areal med fratrekk for bygninger, parkeringsplasser og annet trafikkareal. Arealer som ikke er egnet til opphold og lek, søppelkasser eller sykkelstativ, skal ikke medregnes.

Differensiering rural/urban

Skillet baseres på befolkningstetthet i skolekretsen.

Rurale områder: I skolekretser med befolkningstetthet under 1000 innbyggere per m² anbefales 50 m² per elev.

Urbane områder: I skolekretser med befolkningstetthet over 1000 innbyggere per m² anbefales minimum 30 m² per elev.

Planlegging

Ved planlegging av nye skoler bør disse arealnormene legges til grunn.

Eksisterende skoler

For eksisterende skoler som ikke oppfyller normen, må det vurderes om uteområdet likevel er helsemessig tilfredsstillende, eventuelt om kompenserende tiltak er nødvendige.

Begrunnelse

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 4 stiller krav til at uteområder skal være utformet slik at de fremmer helse, trivsel, lek og læring for elevene. Skolen er en sentral arena i folkehelsearbeidet, hvor barn og unge tilbringer en stor del av sin hverdag. Uteområdene spiller en viktig rolle for å oppfylle dette ansvaret, da de er arenaer for fysisk aktivitet, sosial interaksjon, læring og kontakt med natur. Regelmessig fysisk aktivitet er avgjørende for normal vekst og utvikling blant barn og unge (Sosial- og helsedirektoratet, 2000). Fysisk aktivitet i skoletiden, hvorav mye skjer i friminuttene på uteområdet, er viktig for barns utvikling, helse, konsentrasjon og skoleprestasjoner. Videre er skolens uteområder viktige nærmiljøanlegg og i økende grad en arena for praktisk og utforskende undervisning. Tilgang til grønne kvaliteter og natur i skolens uteområde kan fremme fysisk aktivitet, beskytte mot UV-stråling, støy og luftforurensning, samt fungere som en kognitiv og mental buffer.

Alt dette forutsetter tilstrekkelig areal for å romme viktige kvaliteter som naturelementer, variert terreng og ulike funksjoner tilpasset alle elever. Forskriften § 4 første ledd siste setning forutsetter at kommunene skal følge faglige normer på området, og at eventuelle avvik skal dokumenteres etter forskriftens krav til internkontrollsystem, jf. forskriften § 18. Hvorvidt virksomhetens utearealer tilfredsstiller kravene etter § 4 til forsvarlige utearealer beror på en konkret vurdering der størrelse vil være ett relevant moment, men i seg selv ikke er avgjørende.

Nyere kartlegging (NINA, 2025) viser at kun 39 % av skolene oppfyller normen på 50 m², og at utfordringen er størst i urbane strøk. Hele 56 % av elevene går på skoler med mindre enn 50 m². Kunnskapsoppsummeringen (NMBU, 2019) foreslo en generell reduksjon til 30 m², basert på erfaringstall og at kvalitet kan kompensere for mindre areal.

Kartleggingsrapporten indikerer at 30 m² kan være en nedre grense for å ivareta viktige kvaliteter, men viser også at mindre areal ofte medfører lavere kvalitet og mindre natur. En differensiert norm på 50 m² (ruralt) og 30 m² (urbant) anerkjenner realitetene i byene, samtidig som den opprettholder en best mulig standard der det er mulig og sikrer et minimumsnivå basert på oppdatert kunnskap for å støtte skolens sentrale rolle i folkehelsearbeidet og uteområdenes mange funksjoner.

Referanser

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven). (LOV-2011-06-24-29)

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger (FOR-2023-06-09-867).

Nordbø, E.C., Venter, Z.S., Ulset, V.S., Figari, H., Hansen, J., Korkou, M. & Scott, S. 2025. Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler. NINA Rapport 2551.

Sosial- og helsedirektoratet (2000) Fysisk aktivitet og helse, anbefalinger. IS-1011.

Thorén, K.H., Nordbø, E.C.A., Nordh, H., & Ottesen, I.Ø. 2019. Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen. NMBU, Fakultet for landskap og samfunn.

Regelverk (lov eller forskrift)

Det bør avsettes tilstrekkelig areal på skolens uteområde, og bruk av kompenserende tiltak ved mindre areal bør som hovedregel unngås (HØRINGSUTKAST)

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Ekstern høring: Høringsfrist er 1. november 2025. Mer informasjon på høringssiden.

Dersom skolens uteområde er mindre enn anbefalt arealnorm (50 m² per elev ruralt, 30 m² per elev urbant), og det vurderes at uteområdet ikke oppfyller forskriftens krav til et

helsefremmende miljø, må det iverksettes kompenserende tiltak. Tiltakene må kunne dokumenteres og vurderes helhetlig opp mot forskriftens krav.

Eksempler på bruk av kompenserende tiltak

Bruk av tilleggsarealer:

Unngås som hovedregel.

Plassering: Bør ligge i umiddelbar nærhet (<200m) og fortrinnsvis i direkte tilknytning til skolens område.

Egnethet: Arealet må være trafiksikkert trygt (trafikk, støy, forurensning) og egnet for elevenes bruk (sol/skygge, funksjoner). Naturkvaliteter er en fordel.

Tilgjengelighet: Sikre trygg adkomst, helst uten kryssing av trafikkert vei. Vurder konsekvenser for andre brukere hvis offentlige arealer benyttes.

Organisering: Tydelig plan for tilsyn, transport og sikkerhet må foreligge.

Bruk av takterrasser:

Unngås som hovedregel: Tak er ikke en fullgod erstatning for areal på bakkenivå.

Krav ved bruk: Dersom tak må benyttes, stilles det krav til sikkerhet, universell utforming, tilgjengelighet (også for nærmiljø), sol-/vindskjerming, og at konstruksjonen tåler beplantning og annen belastning.

Organisatoriske tiltak:

Delt friminutt: Kan være en løsning for å sikre større plass for elevene.

Tilsyn: Planer for tilsyn, spesielt ved bruk av tilleggsarealer, må beskrives og godkjennes.

Begrunnelse

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 4 stiller krav om at uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring. Når anbefalt arealnorm ikke nås, må det vurderes om kravet likevel er oppfylt, eller om kompenserende tiltak er nødvendig. Gode uteområder er avgjørende for å fremme fysisk aktivitet, noe som kan utgjøre 40-50% av anbefalt daglig aktivitetsnivå og er viktig for barns utvikling, helse, konsentrasjon og skoleprestasjoner. Uteområdene er også viktige sosiale møteplasser som bør utformes for å fremme sosial interaksjon og samhandling.

Videre har skolens uteområder en utvidet rolle som nærmiljøanlegg, tilgjengelig for egenorganisert aktivitet også utenfor skoletid, noe som kan ha stor betydning for aktivitetsnivået til barn og unge. Med innføringen av Kunnskapsløftet 2020 og en økende vektlegging på praktisk og utforskende læring, skal skolens uteområder i større grad fungere som pedagogiske læringsarenaer. Dette stiller krav til uteområdenes utforming og tilgjengelighet for undervisningsformål. Tilgang til nærnatur, som skolens uteområder kan representere, er også forbundet med høyere fysisk aktivitetsnivå og har positiv innvirkning på helse og trivsel, spesielt for barn.

Kunnskapsoppsummeringen (NMBU, 2019) beskriver bruk av tilleggsarealer, uteområde på tak eller organisatoriske tiltak som mulige kompenserende tiltak. Kunnskapsgrunnlaget peker imidlertid på klare utfordringer. Kartleggingsrapporten (NINA, 2025) viser at skoler med små uteområder ofte mangler egnede tilleggsarealer i nærheten. NMBU-rapporten viser til at takløsninger har mer utbredt bruk av gummi-asfalt og mindre naturinnslag. Videre viser den til at takløsninger kan redusere utetid, er mindre tilgjengelige og derfor ikke er en fullgod erstatning for uteområder på bakken. Økt kvalitet som kompensasjon for mindre areal er vanskelig å ivareta, da mindre areal ofte medfører redusert kvalitet og mindre naturinnslag.

Kompenserende tiltak er derfor nødløsninger som krever grundig vurdering og dokumentasjon for å sikre at forskriftens krav, samt de mange viktige funksjonene skolens uteområder skal fylle, ivaretas.

Referanser

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven). (LOV-2011-06-24-29)

Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger (FOR-2023-06-09-867).

Thorén, K.H., Nordbø, E.C.A., Nordh, H., & Ottesen, I.Ø. 2019. Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen. NMBU, Fakultet for landskap og samfunn.

Nordbø, E.C., Venter, Z.S., Ulset, V.S., Figari, H., Hansen, J., Korkou, M. & Scott, S. 2025. Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler. NINA Rapport 2551.